

Vzdělávání na Univerzitě III. věku ve Zlíně

Iva Večerková

Seminární práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Iva Večerková
Osobní číslo: H150420
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře
Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Vzdělávání seniorů na Univerzitě III. věku ve Zlíně

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek v oblasti celoživotního učení, seniorského věku a vzdělávání seniorů.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAŠKOVCOVÁ, Helena. Fenomén stáří. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

PALÁN, Z., LANGER, T. Základy andragogiky. Praha: Univerzita Komenského, 2008. ISBN 998-80-86723-58-7.

PACOVSKÝ, Vladimír. O stárnutí a stáří. Vyd. 1. Praha: Avicenum, 1990. 135 s. ISBN 80-201-0076-8.

STUART-HAMILTON, I. Psychologie stárnutí. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-274-2.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Zuzana Hrnčířiková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **28. listopadu 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2018**

Ve Zlíně dne 28. listopadu 2017

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 22.3.2018

Jana P. P. P.

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělení svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Tímto děkuji PhDr. Zuzaně Hrnčířikové , Ph.D. za ochotu a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na vzdělávání na Univerzitě III. věku ve Zlíně. Cílem práce bylo zjistit vzdělávací potřeby seniorů, jejich dostupnost a také oblíbenost vzdělávacích aktivit. Teoretická část práce se zaměřuje na vzdělávací potřeby celoživotního učení seniorů a také na pojmy senior, stárnutí, stáří a formy vzdělávání seniorů, a zmínka je i o vzniku a dalším vývoji Univerzity III. věku. Praktická část je věnována výzkumu, kde jsou kvantitativní metodou zjišťovány potřeby ke studiu a oblíbenost vzdělávacích aktivit na Univerzitě III. věku ve Zlíně.

Klíčová slova: senior, stárnutí, stáří, Univerzita třetího věku

ABSTRACT

The thesis deals with the education at the University of the Third Age in Zlín. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part aims at the education needs of lifelong senior learning and explains the terms senior, aging, old age and the senior education forms. The origin and further development of the University of the Third Age is also depicted. The practical part focuses on the research whereby the qualities of education and the students' expectations at the University of the Third Age are analysed by the quantitative method.

Keywords: senior, aging, old age, the University of the Third Age

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
1.1 VYMEZENÍ POJMU SENIOR	12
1.2 VYMEZENÍ POJMU STÁŘÍ A STÁRNUTÍ	14
2 VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ	18
2.1 VÝZNAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO SENIORY	19
2.2 FORMY VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ	20
2.3 MOTIVACE SENIORŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ.....	21
2.4 METODY VZDĚLÁVÁNÍ.....	22
3 UNIVERZITY TŘETÍHO VĚKU	25
3.1 HISTORIE A VZNIK U3V	25
3.2 VZNIK ČESKÝCH UNIVERZIT TŘETÍHO VĚKU	26
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	31
4.1 CÍL VÝZKUMU	31
4.2 METODA VÝZKUMU.....	26
4.3 METODA SBĚRU DAT.....	27
4.4 RESPONDENTI VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	27
4.5 VYHONOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	28
4.6 SHRNU TÍ.....	42
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	55
SEZNAM PŘÍLOH	56

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila vzdělávání na Univerzitě III. věku ve Zlíně.

Stárnutí populace je celosvětovým problémem. Velké pokroky v medicíně i celkové společenské změny se přenášejí na člověka a přinášejí pro něj příznivé změny ve zdravotním stavu. Tím se zároveň posouvají hranice stáří. Přejchod do seniorského věku se každým dnem týká většího počtu lidí.

V organismu dochází vlivem stárnutí k celé řadě změn. Ne všechno spojené s vyšším věkem však musí být negativní, starší věk lze brát také jako dobu, kdy se člověk může věnovat věcem, které nestihl ve středním věku, a může si vybírat pouze ty věci, které ho baví, zajímají. Také není pozdě začít s novými zálibami a učit se novým věcem, což je dokonce velmi přínosné z hlediska optimálního fungování mozku. Jedním ze způsobů, jak zvyšovat kvalitu života je právě vzdělávání na úrovni Univerzity třetího věku.

Není věk jen číslo na papíře? Člověk je přece tak starý nebo mladý jak se cítí. Náš duševní věk by měl být posuzován například mírou elánu a radosti, s jakou se věnujeme jakékoli činnosti. Dnes je celkem normální potkat v tělocvičnách, na cyklostezkách nebo jiných veřejných sportovištích aktivní seniory. Poslední dobou je také nepřehlédneme v lavicích univerzitních poslucháren, jsou to většinou lidé, kteří již mají vrásčité tváře, ale jejich duše jsou svěží a rozjasněné oči prozrazují dychtivost po vědění. I když tito lidé mají vyšší číslo v kolonce „věk“, stále touží po nových poznacích, studují a možná si teprve plní své sny z mládí.

Snad je to jejich motivace, anebo jen vzdělávání berou jako „elixír mládí“.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit vzdělávací potřeby seniorů, dostupnost a oblíbenost nabízených vzdělávacích aktivit na Univerzitě třetího věku ve Zlíně.

V teoretické části bych se kromě vzdělávání seniorů a jeho významu, také chtěla zaměřit na pojmy senior, stárnutí, stáří a formy vzdělávání seniorů. Jelikož se práce vztahuje na vzdělávání seniorů na Univerzitě třetího věku, nebude chybět zmínka o vzniku a dalším vývoji této univerzity.

Praktická část je věnována výzkumu, kde jsou kvantitativní metodou zjišťovány kvality vzdělávání a očekávání studentů na Univerzitě III. věku ve Zlíně. Výzkum bude proveden prostřednictvím anonymního dotazníku, který bude osobně předán respondentům. Formou dotazníkového šetření budeme zjišťovat hlavní potřeby ke studiu, jejich dostupnost a také očekávání a oblíbenost vzdělávacích aktivit. Po jeho analyzování a vyhodnocení budou výsledná data zpracována do grafů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Počátek 3. tisíciletí je charakterizován několika sociálními fenomény, které determinují chod naší společnosti. Mezi tyto aspekty náleží i problematika stáří, stárnutí a života seniorů. Stárnutí a stáří je jevem celospolečenským i zcela individuálním.

Podle Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) počet obyvatel Česka ve věku 65 a více let přesáhl v roce 2017 hranici 2,0 milionu (ČSÚ, Pohyb obyvatelstva 2017). Jak kvalitní je jejich život? To velmi často závisí na finanční situaci. Průměrná výše starobního důchodu je dnes necelých jedenáct tisíc korun. Zatímco důchodců má přibývat, důchody budou klesat, uvádí ČSÚ. Zájmem každé civilizované společnosti by měla být péče o seniory. Tímto problémem se zabývají jak vědci z řad sociologů, psychologů a gerontologů, tak politici a ekonomové. V průběhu let se však objevily nové faktory, které seniory ohrožují na klidném stáří. Aktuální hrozbou pro mnohé seniory jsou nekalé praktiky na předváděcích akcích, kde dochází k manipulaci, nátlaku, ponižování a agresí ze strany prodejců.

Optimálním stavem seniorské společnosti je dosažení rovnováhy mezi soběstačností a kvalitou života. Řešení témat souvisejících s problémy seniorů spočívá především na úrovni jednotlivců a vytváření aktivního zájmu o své blízké seniory je základním předpokladem pro spokojený život důchodců. Úctu ke stáří se člověk těžko naučí, vztah ke starým lidem je součástí mentálního softwaru, který je ve společnostech po generace zakódován a předáván.

1.1 Vymezení pojmu senior

Senior – je starší člověk, ale také nejstarší a zpravidla vážený člen nějakého společenství (Haškovcová, 2010, s. 16).

Senior pochází z latinského senex, senis – starý, senior – starší. Nejčastěji užívanou hranicí stáří je věk nad 65 let (Šrámková, 2013, s. 181).

Jako jediným objektivním faktorem, při posuzování toho, kdo je senior, se stal kalendářní věk. Je vymezeno dosažením určitého, arbitrárně stanoveného věku, od něhož se empiricky obvykle nápadněji projevují involuční změny. Uplatňuje se rovněž demografické hledisko – čím více seniorů ve společnosti (čím starší populace), tím vyšší hranice stáří. Výhodou

kalendářního vymezení stáří je jednoznačnost, jednoduchost a snadná komparace. Nejobvyklejší věkovou hranici je věk 60 – 65 let.

Haškovcová (2010, s. 18) uvádí definici Světové zdravotnické organizace, podle které je „*stařecký věk neboli senescence obdobím života, kdy se poškození fyzických či psychických sil stává manifestní při srovnání s předešlými životními obdobími.*“ Uvedené vymezení stařeckého věku lze však aplikovat jen na určitou skupinu seniorů – na ty, u kterých je stáří nepřehlédnutelné. Jak ale správně pojmenovat ta časová období života, kdy je člověk jen starší, resp. není ještě zcela starý, a odlišit je od vyzrálého stáří? V současné době se pro druhou polovinu lidského života nejčastěji používá následující členění (Haškovcová, 2010, s. 20):

- 45 – 59 let = střední, nebo též *zralý* věk.
- 60 – 74 let = vyšší věk, nebo *rané* stáří.
- 75 – 89 let = stařecký věk, neboli *sénium*, vlastní stáří.
- 90 let a výše = dlouhověkost.

Je třeba zdůraznit, že každý člověk stárne již od zrození a každý stárne „jinak“. Proces stárnutí je vždy diskontinuitní, což znamená, že v některých obdobích svého života člověk stárne rychleji, v jiných pomaleji. Z praktických důvodů však můžeme hovořit o tom, že rané stáří reprezentují „mladí senioři“, a teprve od 75 let věku můžeme bez obav mluvit o skutečném stáří.

V poslední době se stále častěji uplatňuje následující členění (Mühlpachr, 2004, s. 21):

- 65 – 74 let *mladí senioři* (dominuje problematika adaptace na penzionování, volného času, aktivit, seberealizace).
- 75 – 84 let *staří senioři* (změna funkční zdatnosti, specifická medicínská problematika, atypický průběh chorob).
- 85 a více *velmi staří senioři* (na významu nabývá sledování soběstačnosti a zabezpečení).

Je zjevné, že opakovaně se objevuje jako uzlový ontogenetický bod, kritická perioda, věk kolem 75 let.

Dlouhověkost je označení pokročilého věku, obvykle nad 90 let (někdy nad 85 let). Dlouhověcí tvoří jen nepatrný zlomek populace, ale jejich počet stoupá (zvyšování životní úrovně, snižování nároků životního prostředí na tělesnou zdatnost, medicínský pokrok).

1.2 Vymezení pojmu stáří a stárnutí

Stáří je obecným označením pozdních fází ontogeneze, přirozeného průběhu života. Přináší nadhled a moudrost, pocit naplnění, ale také úbytek energie a snížení fyzických a psychických sil. Na jejich zevnějšku jsou patrné nepřehlédnutelné změny. Stáří se stalo čitelným ve tváři, v gestech, v chůzi. Vlasy šedivějí, u mužů častěji řídnou. Na tvářích žen přibýly vrásky. Svalstvo ochabuje, jeho pružnost klesá, kůže pigmentuje. Pohyby jsou zpomalené, postava se nachyluje a zmenšuje. Dochází ovšem i ke stárnutí smyslů. Čich je relativně stabilní, ale rozlišování chutí bývá oslabeno.

Stáří má dle Junga (Vágnerová, 2000, s. 319) značný smysl, představuje vrchol osobnostního rozvoje a zvládnutí této fáze je významným vývojovým úkolem. Umět zestárnout je stejně důležité, jako bylo kdysi dosažení dospělosti. Stáří přináší nové zkušenosti, s nimiž se musí každý člověk nějakým způsobem vyrovnat, a záleží na jedinci, jak tento vývojový úkol zvládne. Většina 60letých

lidí si udržuje přijatelnou úroveň tělesných i duševních schopností a může žít uspokojivě a nezávisle. Může žít dokonce mnohem svobodněji než dřív. Vědomí větší svobody v rozhodování o sobě i o svém životním programu může být akceptován s uspokojením, ale i jako zátěž, pokud by si starší člověk nedokázal vytvořit přijatelnou náplň svého aktuálního života.

Starší člověk už není zaměřený na výkon, už necítí povinnost udržovat své profesně společenské postavení a může si dovolit realizovat dosud nenaplněné vnitřní potřeby a dělat to, co jej zajímá. Bez ohledu na to, zda jde o univerzitu třetího věku, péči o vnoučata, cestování nebo chov králíků. Důležité je, že se už neřídí tlakem společnosti, ale svými autentickými potřebami, které mohou být z hlediska společenského standartu bezvýznamné, riskantní či jenom směšné.

Mühlpachr (2004, s. 19, 20) rozlišuje 3 druhy stáří:

- Biologické stáří.
- Sociální stáří.
- Kalendářní stáří.

Biologické stáří – příčiny stárnutí a stáří nejsou stále uspokojivě vysvětleny, vědci se však shodují na tom, že se jedná o označení přirozených tělesných změn ve stáří, i těch způsobených nemocemi, jež ve stáří přibývají na četnosti. Jsou rozlišovány 2 okruhy, které zaujímají postoje k problematice stáří (Mühlpahr, 2004, s. 19):

- Epidemiologický přístup – říká, že stáří a umírání jsou děje především nahodilé a podmiňují je vnější vlivy, přirozená smrt stáří neexistuje, vždy je nutná nějaká příčina nebo nehoda, v optimálních podmínkách může být život velmi dlouhý.
- Gerontologický přístup – uvádí, že stárnutí a umírání je přirozenou součástí života a ani v optimálních podmínkách se život neprodlouží nad jistou hranici.

Sociální stáří – biologický i duševní vývoj ve stáří spoluurčují také sociální faktory. Společenské postavení a sociální role každého jedince se mění v závislosti na odchodu do penze, ztížené finanční situaci, změně struktury volného času a motivace, sociální nejistotě, osamělosti. K dalším sociálním rizikům stáří patří jeho podceňování a nízká prestiž, chudoba, izolovanost, ageismus, zanedbávání, týrání aj. Lze říci, že změny v sociálním postavení seniorů se odrážejí nejen v postoji jednotlivce k sobě samému, ale i v chování celé společnosti k seniorovi (Malíková 2011, s. 22).

Kalendářní stáří – je jednoduše definovatelné, protože je jednoznačně vymezené. Nejčastěji se vyjadřuje počtem let dožitých daným jedincem a v praxi se obvykle senioři dělí do tří kategorií: mladí senioři, staří senioři a velmi staří senioři. Za mladé seniory považujeme jedince ve věku 65 – 74 let, senioři ve věkové kategorii 75 – 85 let označujeme jako staré seniory a jedince ve věku 85 a více let jako velmi staré seniory.

Věková hranice kalendářního stáří se posouvá, neboť se prodlužuje očekávaná doba dožití a průběžně se zlepšuje zdravotní a funkční stav nově stárnoucích generací (Kalvach, 2004, s. 47).

Stárnutí - je pokles vitality s věkem a vzestup náchylnosti k různým chorobám, je to proces individuální, každý člověk stárne do určité míry svým tempem, je dáno nejen genetickou výbavou, ale také různými životními podmínkami, odlišným životním stylem i odlišným zdravotním stavem.

Stáří přináší nové zkušenosti, s nimiž se musí každý člověk nějakým způsobem vyrovnat, a záleží na jedinci, jak tento vývojový úkol zvládne.

V průběhu stárnutí dochází k biologické, tělesné a duševní involuci (Mühlpachr, 2004, s. 27). Není pochyb, že tyto procesy spolu souvisí. Fyzické stárnutí je pevně spjata se stárnutím psychickým a naopak.

Biologická involuce vychází z individuálních genetických dispozic. Léky, které mají příznivě ovlivňovat stav organismu ve stáří, se označují jako geriatrika. Dodávají látky, které často u seniorů chybějí, např. vitamíny, minerály, stopové prvky, hormony nebo např. ovlivňují průtokové vlastnosti krve, prokrvení či činnost nervového systému.

Tělesná involuce se zrychluje po šedesátém roce života. Několikadenní klid na lůžku může způsobit křehkost kostí, slábnutí reflexů, které regulují krevní tlak, navíc má šedesátiletý člověk poloviční vitální kapacitu plic. Nucená nehybnost může i navodit depresivní stavy. Přibývá očních chorob, zhoršuje se sluch, roste i počet lidí, kteří trpí srdečními chorobami, chronickým zánětem kloubů, vysokým krevním tlakem, nemocemi páteře a nohou. Ve stáří je velmi nebezpečný úraz, hrozí zlomeniny, které se velmi špatně hojí nebo se po osmdesátce už vůbec nezhojí. Tělo je také více náchylné k infekcím a zhoubnému bujení.

Duševní involuce - v duševním stárnutí se prolínají vlivy biologického věku mozku i celého těla s vlivem zkrácené životní perspektivy, změněného vzhledu a dalších sociálních faktorů, které s sebou věk přináší.

Duševní činnost starých lidí je zpomalena, člověk je méně motivován, je zvýšeně opatrný. Přesnost je pro něj důležitější než rychlost, dokazují to klasické situace, např. přecházení vozovky, přepočítávání peněz.

Obecně uznávaným rysem stáří je snášení změn. Čím je člověk starší, tím větším traumatem je pro něj stěhování či jiná větší životní změna.

2 VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ

Představa, že výchova a vzdělávání člověka jsou omezeny na období jeho dětství a mládí, je už dávno překonána. Výchova a v jejím rámci i vzdělávání je dnes chápána jako proces celoživotní. Jedním z důležitých požadavků celoživotního vzdělávání je, aby příležitost k němu měli skutečně všichni. Že se člověk učí, pokud žije a že se může a má učit ve starším věku, je už dávno známo, jako příklad můžeme uvést Komenského školu stáří. Přesto však byly vzdělávací potřeby starších a starých lidí dlouhou dobu ignorovány, svůj podíl na tomto stavu měla i věda o stárnutí a stáří, tato etapa životní cesty byla spojována především s různými nemocemi, ztrátami a z nich vyplývající pasivitou starších a starých lidí.

K přehodnocování úlohy stárnoucí a staré populace v společnosti dochází v 60. letech 20. století. V souvislosti s vědeckotechnickým rozvojem západoevropských zemích se v oblasti vzdělávání dospělých objevuje nová cílová skupina, na níž je vzdělávání zaměřeno. Jsou jí lidé v postproduktivním věku, proto vzrůstá naléhavost požadavku celoživotního učení a vzdělávání, kterou se zabývá - gerontagogika.

Gerontagogika je v posledních letech velmi dynamicky se rozvíjející interdisciplinární vědní disciplínou, a to nejenom díky celosvětovému trendu stárnutí populace, který odkrývá celou řadu nezodpovězených otázek a nových odborných témat. Jako aplikovaná andragogická disciplína přináší souhrn poznatků o stáří a stárnutí s důrazem na edukační práci s dospělými a seniory, a to jak ve smyslu výchovy a vzdělávání ke stáří, učení se stárnout, tak především problematiku metod a technik aktivizace a vzdělávání ve stáří. Cílovou skupinou gerontagogiky v nejširším pojetí není pouze starší generace, ale i dospělí jedinci v produktivním věku a rovněž děti a mládež. Zaměřuje se též na studium mezigeneračních vztahů, tzv. mezigenerační učení (Benešová, 2014, s. 26).

2.1 Význam vzdělávání pro seniory

Jedním z nejdůležitějších požadavků celoživotního vzdělávání je, aby příležitost vzdělávat se měli skutečně všichni, aby byli ke studiu dostatečně motivováni, a to po celou dobu svého života, tedy i v pozdějším seniorském věku.

V souvislosti se vzděláváním seniorů a jeho významem hovoříme o vyšší kvalitě života, o zachování intelektových sil apod. Význam vzdělávání pro seniory shrnuje Šerák do výstižného citátu. „*Edukační aktivity jsou často zaměřeny na prevenci hrozících deficitů, příp. na jejich odstranění a kompenzaci; hlavním cílem tohoto působení je udržení tělesných a intelektuálních sil. Významnou roli hraje i snaha o zajištění kvalitnějšího a důstojnějšího života. Podpora relevantní nabídky vzdělávání pro seniory by měla být integrální součástí přístupu vyspělé společnosti, od níž očekáváme, že svým členům zajistí bezpečné a důstojné stárnutí a umožní jim plnoprávně se zapojit do všech občanských aktivit.*“ (Šerák, 2009, s. 189).

Význam vzdělávání relativně dobře vystihují i Mühlpachrem (2004, s. 138) formulované funkce vzdělávání pro seniory:

- Preventivní.
- Anticipační.
- Rehabilitační.
- Posilovací.

Preventivní funkce - je naplňována různými opatřeními, která za předpokladu, že jsou prováděny v určitém předstihu, pozitivně ovlivňují průběh stárnutí a stáří.

Anticipační funkce - přispívá k pozitivní připravenosti na změny ve stylu života, k nimž dochází zejména ve spojení s odchodem do důchodu.

Rehabilitační funkce - je spojena se znovuoobnovováním a udržováním fyzických a duševních sil a s přípravou činností pro další existenci jedince.

Posilovací funkce – je považována za nejvýznamnější. Přispívá k rozvoji zájmů, potřeb a schopností lidí v postproduktivním věku, k podpoře jejich aktivity, ke kultivaci jejich zájmů a potřeb. Podle charakteru působení bychom tuto funkci měli označovat jako stimulační, příp. kultivační.

Význam vzdělávání pro seniory nespočívá jen a pouze v získávání nových znalostí či jejich prohlubování, ale má i dopad na zdraví seniorů. Tím nejsou myšleny vzdělávací kurzy zaměřené na výživu či pohybové aktivity, ale je myšlen dopad na oblast sociálního zdraví. Jedná se např. o aktivity zaměřené na zvýšení finanční gramotnosti, kde využití získaných znalostí v praktickém životě je jasným a deklarovaným cílem. Nesmí být pominuta ani oblast zájmového vzdělání, kde např. nové informace o Karlu IV. v praxi příliš nevyužijeme, ale pro jedince se zájmem o historii se bude jednat o smysluplně strávený volný čas (Ondráková, Tauchmanová a spol., 2012, s. 37).

2.2 Formy vzdělávání seniorů

Pro seniory, jako zvláštní skupinu, na kterou je zaměřeno vzdělávání, existuje celá řada institucí či spolků, které se jejich vzdělávání věnují. Ne každý senior se dá označit za studijní typ. Do vzdělávání v postproduktivním věku proto nezahrnujeme pouze učení ve vzdělávacích institucích, ale také zájmové činnosti a aktivity různého charakteru. Může jít zejména o Kluby důchodců, Lidové univerzity, Akademie třetího věku nebo Univerzity třetího věku. Prvořadým úkolem je navrhnout pro seniora program podle jeho vlastního potenciálu nebo zájmu.

Lidové univerzity představují specifickou podobu vzdělávání v postproduktivním věku, která se osvědčila zejména ve skandinávských a v německy mluvících zemích. Starší člověk, který má zájem o studium, absolvuje vzdělávací program spolu s mladými posluchači. Pozitivní je zde zejména vzájemné ovlivňování a sblížování dvou generací.

Kluby seniorů jsou pořádány městy, případně městskými částmi velkých měst. Umožňují setkávání lidí podobného věku i zájmů, a tím přispívají k plnohodnotnému trávení jejich volného času. Vzdělávací činnost klubu seniorů má široký záběr, edukační aktivity na úrovni těchto klubů mají zpravidla zájmový a jednorázový charakter – jedná se o přednášky, besedy, poznávací zájezdy, návštěvy divadel, koncertů, výstav, relaxační cvičení apod.

Akademie třetího věku a Kluby aktivního stáří mají u nás poměrně dobrou tradici, obě tyto formy uspokojují vzdělávací potřeby občanů v postproduktivním věku zejména v těch regionech, kde nejsou vysoké školy. Vzdělávání probíhá formou pravidelných přednášek,

diskuzí a seminářů, přizpůsobuje se místním potřebám, možnostem a podmínkám. Akademie třetího věku jsou organizovány pod záštitou různých organizací (Červený kříž) či institucí (Akademie J. A. Komenského, Domy kultury). Kluby aktivního stáří mají podobné poslání, ale na rozdíl od výše uvedených forem se vyznačují trvalejšími neformálními vztahy, rozvíjením osobních zájmů seniorů a uspokojováním potřeby vzájemného kontaktu (Špatenková, 2015, s. 89).

2.3 Motivace seniorů ke vzdělávání

Vzdělávací aktivity v seniorském věku jsou považovány za jeden z nejdůležitějších faktorů udržení kvality života, což je samo o sobě silnou motivací a cílem dalšího vzdělávání.

V posledních letech se v ČR situace v oblasti vzdělávání seniorů podstatně změnila k lepšímu. V dnešní době se může učit a vzdělávat téměř každý. Nabídka vzdělávacích programů a projektů pro seniory se navýšila, proto i tato skupina lidí může uspokojovat své potřeby.

Jaký je tedy motiv seniorů, aby se vzdělávali? Podle Beneše (2008, s. 76) může být toto další vzdělávání ovlivněno několika faktory:

- Životní situace.
- Okolí a vztahy.
- Charakteristika osobnosti jedince.
- Společenské klima.

Motivace hraje důležitou úlohu i v procesu osvojování si nových skutečností, tedy i v učení. Jestliže se lidé mají vzdělávat po celý život, je zapotřebí, aby měli dostatek zájmu, chuti a motivace. Vzdělávání tedy dává seniorům smysl života, a hlavně kontakt s lidmi stejného hodnotového zaměření.

Motivace seniorů ke vzdělávání má zejména podněcovat jejich aktivitu. Dává jejich činnosti zaměření a také určitou váhu. Vzdělávající se senioři se navzájem liší ve svých potřebách, mají odlišné vědomosti, zkušenosti, zvyky, postoje, zážitky. Vzdělávání seniorů je zaměřeno na řešení jejich potřeb a požadavků (Mužík, 2004, s. 48).

Motivace dalšího vzdělávání seniorů záleží i na dosaženém vzdělání, dřívější účasti na dalším vzdělávání, ale i na druhu vzdělávání či dříve rozvinutých zájmech zabývat se různými oblastmi vědění. Dalšími faktory jsou účast na kulturním životě, sociální aktivita v rodině i vně rodiny, politická angažovanost, snaha zlepšit věci v komunitě, prosazení zájmů seniorů, ale i snaha najít smysl života (Holczerová, Dvořáčková, 2013, s. 32, 33). Mezi další motivaci můžeme zařadit i touhu splnit si přání studovat na vysoké škole nebo snaha zvýšit si sebevědomí a pocit nezávislosti na okolí. Může to být i jen potřeba úniku z osamělosti, nebo touha dokázat sobě samému i okolí, že jsou ve stáří stále schopni se učit a mít pocit užitečnosti. A velmi důležitou motivací může být také jen snaha udržet krok s dobou.

2.4 Metody vzdělávání

Metoda vychází z řeckého slova *methodos*, což znamená cestu, jak něčeho dosáhnout. Ve vzdělávání dospělých tvoří základní androdidaktický pojem a podle Kalnického (2007, s. 57, 58) je definován jako výchovně-vzdělávacího procesu je nehmotný didaktický nástroj řízení učení se účastníka, při které do interakce lektor-účastník, vkládá lektor informace s učivem a zároveň stanoví účastníkovi strategii pro dosažení cíle – zvládnutí učiva.

Klasifikace metod vzdělávání dospělých je poměrně komplikovaná věc, protože se jí věnuje více teoretiků se svými specifickými přístupy (Palán, Langer, 2008, s. 39). Kritériem může být počet účastníků, poté rozlišujeme metody frontální, skupinové či individuální, dále pak dle fáze vyučovacího procesu, ve kterých jsou uplatňovány. Z tohoto hlediska jsou metody členěny na expoziční, které předávají nové vědomosti, fixační, které slouží k opakování a procvičování učiva a metody diagnostické, které směřují ke kontrole, hodnocení a klasifikaci (Mužík, 2005, s. 32).

Téměř každá klasifikace metod má své přednosti, ale i nedostatky, proto jako důležitý prvek „orientace“ v nich preferujeme jejich základní typologizaci (Kalnický, 2007, s. 63, 64).

Základní typologizace metod výuky:

Podle logických postupů:

- Induktivní.
- Deduktivní.

- Analytické.
- Syntetické.
- Genetické.
- Dogmatické.
- Srovnávací.

Podle složek osobnosti, na které se působí:

- Formativní.
- Informativní.
- Kombinované.

Vzhledem k užití neživých systémů (hmotných prostředků):

- S uplatněním didaktické techniky (pomůcek).
- Bez uplatnění této techniky/pomůcek.

Vzhledem ke zdroji poznání:

- Slovní.
- Demonstrační.
- Praktické.

UČEBNÍ METODY VE ŠKOLSKÉM SUBSYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH:

K základním metodám patří: výklad (vysvětlování či vyprávění), demonstrace, rozhovor, textová analýza, diskuze, praktické řešení úloh či příkladů.

UČEBNÍ METODY V PROFESNÍM SUBSYSTÉMU VD:

Tady se běžně uplatňují metody:

- Přednášky – bývají zaměřené na zprostředkování faktických informací či teoretických znalostí. Nevýhodou je jednostranný tok informací.
- Semináře – částečně překonávají nevýhody přednášky.
- Kurzu.
- Diskuze.
- Praktického řešení problému.

- Instruktaže – nejčastější při výkonu práce, při zácvičení nového pracovníka; nadřízený mu předvede pracovní postup, on ho pozoruje a napodobuje. Jde o jednorázové působení.
- Případová metoda – jsou rozšířenou velmi oblíbenou metodou vzdělávání. Většinou se používají pro vzdělávání manažerů a tvůrčích pracovníků. Jsou to skutečná nebo smyšlená vylicení nějakého organizačního problému. Jednotliví účastníci nebo malé jejich skupinky je studují, snaží se je diagnostikovat a navrhnout řešení. Variantou případových studií je **workshop** (řeší se v týmu) a **brainstorming** (každý jednotlivec dá návrh, pak se o nich diskutuje a hledá se optimální řešení).
- Inscenační metoda.
- Panelová diskuze.

Neexistuje žádná nejlepší metoda vzdělávání. Kombinace různých metod studenty motivuje. V každé učební situaci je možné použít několik vzdělávacích metod (Kalnický, 2007, s. 73,74).

3 UNIVERZITY TŘETÍHO VĚKU

Představa, že výchova a vzdělávání člověka jsou omezeny na období jeho dětství a mládí, je už dávno překonána. Výchova a v jejím rámci i vzdělávání je dnes chápána jako proces celoživotní (Mühlpachr, 2004, s. 85).

Univerzity třetího věku jsou specifickou součástí celoživotního vzdělávání. Jejich základní charakteristikou je, že poskytují seniorům vzdělávání na nejvyšší možné, tedy vysokoškolské úrovni. Vzdělávání má výlučně charakter osobnostního rozvoje, nikoli profesní přípravy a nezakládá tak nárok na profesní uplatnění.

Konec 20. století je v rozvinutých zemích charakteristický růstem počtu seniorů, kteří vedou kvalitní život i v tomto pozdním věku. Z toho vyplývá požadavek této skupiny obyvatel na další sociální a kulturní rozvoj v zájmu udržení fyzické a hlavně intelektuální formy co nejdéle. Jako odpověď na tyto potřeby byla v roce 1973 v Toulous ve Francii založena první univerzita třetího věku (Dvořáčková, 2012, s. 30, 31).

3.1 Historie a vznik U3V

První univerzita třetího věku (U3V) vznikla v roce 1973 na Fakultě sociálních věd v Toulouse ve Francii. Tato U3V byla zřízena profesorem práv a ekonomických věd Pierrem Vellasem s cílem vytvořit vzdělávací příležitost pro stárnoucí populaci a nabídnout takový program, který by odpovídal potřebám této věkové skupiny. Tento vzdělávací fenomén se pak rychle rozšířil nejen ve Francii, ale také po celém světě.

V průběhu posledního čtvrtstoletí, kdy se hnutí univerzit třetího věku rozvíjelo, krystalizovaly názory na cíle univerzit třetího věku. V první fázi byly uvažovány především tyto cíle:

- Seznámit starší občany s vědeckými poznatky.
- Prohloubit jejich sebepoznání.
- Pomoci jim získat nadhled a tím ulehčit jejich přizpůsobování a orientaci ve stále složitějším a měnícím se prostředí. Potvrzuje se, že vzdělávání a další vzdělávání v průběhu dospělosti i v postproduktivním věku významně ovlivňuje kvalitu života ve stáří (Petřková, Čornaničová, 2004, s. 24).

V posledních letech se v tomto kontextu klade důraz na sociálněpsychologické aspekty vzdělávání starších lidí v univerzitách třetího věku. Cílem je pak vytvářet předpoklady pro setkávání generací, nalezení báze pro výměnu zkušeností, pro vyvedení starého člověka z jakéhosi ghetta (Petřková, Čornaničová, 2004, s. 26).

Vzdělávací aktivity jsou považovány za jeden z nejdůležitějších faktorů udržení kvality života v postproduktivním věku. Vzdělávání v této životní etapě přispívá nejen k mobilizaci intelektuálních a kognitivních funkcí, ale i k upevnování fyzického a duševního zdraví, k posilování sebedůvěry a tím i k životní spokojenosti. Vzdělávací aktivity jsou také důležitým parametrem sociální pozice pro ty seniory, kteří již nepokračují v pracovní činnosti, představují pro ně nové zaměstnání a doplnění role starších.

Významu univerzit třetího věku by měla být přizpůsobena kvalita výuky, její příprava a důsledné dodržování nejen obecně pedagogických, ale specificky gerontagogických postupů. V propracování gerontagogické metodiky, respektující involuční psychické změny, jsou stále velké rezervy. U3V by měla aspirovat na víc než na přednášky. Je třeba se více zabývat výběrem témat, přípravou pomůcek, tempem přednášky i zpětným vyhodnocením a pedagogickým auditem. I zde by mělo platit důsledné sledování vytčeného cíle a využívání zpětné vazby.

Metodika výuky by měla odlišovat U3V od vzdělávacích aktivit pro mladší jedince, včetně osob předčasně penzionovaných či dlouhodobě nezaměstnaných v předdůchodovém věku. Pro tuto mladší populaci organizované programy jsou někdy označovány jako univerzita volného času (Mühlpachr, 2004, s. 142 – 143).

3.2 Vznik českých Univerzit třetího věku

Počátek českých univerzit třetího věku můžeme datovat od roku 1986, kdy Karlova univerzita, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích či Univerzita Palackého v Olomouci začaly organizovat první kurzy pro seniory. Velký rozmach seniorského vzdělávání nastává po roce 1992, kdy se otevřely možnosti navázat kontakty s podobnými organizacemi v zahraničí. Rok 2000 přináší další důležitý zlom v systému vzdělávání seniorů, kdy technicky zaměřené české vysoké školy otvírají kurzy z oblasti moderních technologií.

V současnosti tuto možnost nabízí většina českých veřejných vysokých škol. Na každý kraj vychází minimálně jedna univerzita třetího věku. Další univerzity navíc vznikají i v rámci

vyšších odborných škol a fakult, které jsou pobočkami velkých vysokých škol v menších městech.

Plnohodnotný život seniorů vyžaduje spojení se současnou společností, to znamená, že ten, kdo se chce účastnit společenského života, se musí naučit ovládat současné technologie, od počítačů, mobilních telefonů, přes dopravní systémy atd. Lidé ve věku nad šedesát let toto vše za svého produktivního života nepoznali. Vzdělávání seniorů proto není jen o rozšiřování vědomostí, znalostí a dovedností, ale o celkovém zlepšení jejich kvality života (Dvořáčková, 2012, str. 31).

Charakteristikou univerzity třetího věku je (Ondráková, Tauchmanová a spol., 2012, s. 37):

- Přihlásit se může každý (přednost mají ti, kterým byl přiznán nárok na starobní důchod).
- Platí se zápisné (řádově stovky korun za semestr).
- Požadavkem je dokončené středoškolské vzdělání (v některých případech stačí základní škola).
- Absolvent nezíská klasický akademický titul, ale osvědčení o absolvování konkrétního kurzu.

Nabídka dalšího vzdělávání lidí v postproduktivním věku je zaměřena na rozšiřování znalostí i možnost seberealizace v oblasti společenských a přírodních oborů, kultury, vědy a techniky. Ke studiu na univerzitě třetího věku se mohou přihlásit lidé, kteří nikdy vysokou školu nestudovali, i absolventi, kteří chtějí pokračovat v dalším rozvoji.

Univerzita třetího věku má také výrazný socializační dopad. Slouží jako smysluplná výplň volného času seniorů. Lidé toužící po dalším vzdělávání se na kurzech setkávají se svými vrstevníky, se kterými mohou sdílet nové poznatky, zkušenosti a zážitky.

3.3 Univerzita třetího věku ve Zlíně

Ve Zlíně byla Univerzita třetího věku založena již v roce 2002, krátce po vzniku univerzity. Současná Univerzita třetího věku na Univerzitě Tomáše Bati (dále jen UTB) je určena pro zájemce od 50 let věku. Jedná se však výhradně o zájmové, nikoli kvalifikační studium. Koncipována je jako dvouletý program, který tvoří cykly přednášek a praktických cvi-

čení z různých vědních oborů. V nabídce je výuka práce s počítačem – od základů až po kurzy digitální fotografie, přednášky z oblasti společenských věd, kultury a umění, zdravotnictví, technologií a také uměleckou tvorbu ve výtvarném ateliéru. Velký zájem je o kurzy anglického jazyka, které jsou přizpůsobené starší věkové kategorii.

UTB je řádným členem Asociace univerzit třetího věku ČR a sídlem prezidia této asociace.

Studium U3V je obvykle dvouleté (čtyřsemestrální) s možností pokračování bez omezení. Posluchač dle svého výběru může navštěvovat zároveň i více kurzů U3V. Studijní předměty jsou dvousemestrální a studijní obory jsou čtyřsemestrální.

Přihlášky ke studiu na U3V se podávají během jarních a letních měsíců. Zájemci nemusí skládat žádné přijímací zkoušky. Podmínkou přijetí na U3V v daném akademickém roce je vyplnění závazné přihlášky a zaplacení zápisného. Zápisy se uskutečňují do vyčerpání kapacit poslucháren a pro zařazení do předmětu je rozhodující pořadí příchodu k zápisu. Na začátku září přijdou na zápis, dostanou základní informace o rozvrhu, podmínkách studia, možnostech, které studujícím seniorům univerzita poskytuje.

Zimní semestr akademického roku U3V začíná na konci září a trvá až do ledna. Výuka má 14-denní rytmus, to znamená účast na dvouhodinové přednášce (případně praktickém cvičení práce s počítačem anebo kreslení) jednou za dva týdny. V únoru začíná letní semestr – ten trvá do konce května. Leden a červen jsou měsíci zkuškového období, ale to se seniorů netýká.

Senioři nemusí skládat přijímací zkoušky a také se nemusí obávat zkoušení v závěru semestru ani na konci studia. Studují hlavně pro radost ze získávání nových poznatků. Zápočet na konci semestru je především ohodnocením účasti na přednáškách. Další podmínkou zápočtu bývá odevzdání seminární práce, je to jistá forma mozkového tréninku, ale je to i proto, aby studium nebylo jen pasivním posloucháním.

Seminární práce se pro některé posluchače může stát i zdrojem zábavy. Bývá ohodnocena vždy kladně. V některých oborech je semestr ukončen kolokviem, což je forma skupinového zkoušení nebo spíše diskuse s vyučujícím.

Po dvou letech studia získávají absolventi U3V „Osvědčení o absolvování“. Doklad si převezmou během slavnostní „promoce“. Není to sice promoce v pravém slova smyslu, senioři nezískávají kvalifikační diplom ani akademický titul a neskládají absolventský slib. Ceremoniál je ovšem neméně slavnostní: každý absolvent U3V si osobně převezme své osvědčení před zraky hostů, kteří zaplní aulu Academia centra UTB. Většina posluchačů U3V neměla možnost v mládí si zažít ten pocit, když zazní první tony slavnostních fanfár, na podium nastupují akademičtí funkcionáři v talárech a pak čekat, až uslyší své jméno.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Výzkumná část bakalářské práce je zaměřena na vzdělávání na Univerzitě třetího věku ve Zlíně. Výzkumným šetřením pomocí dotazníku jsem zjišťovala a vyhodnocovala vzdělávací potřeby seniorů, dostupnost a oblíbenost nabízených vzdělávacích aktivit. Výzkumné šetření probíhalo osobní účastí v hodině vzdělávacího kurzu, tím se zajistila i 100% návratnost dotazníků a poté bylo ještě posláno emailovou poštou 40 dotazníků účastníkům počítačového kurzu, kde za velké podpory doktorandů se podařilo vyplnit a poslat 34 dotazníků. Odpovědi respondentů budou vyhodnoceny a pro lepší přehlednost znázorněny v grafech.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit vzdělávací potřeby seniorů, dostupnost a oblíbenost nabízených vzdělávacích aktivit na Univerzitě třetího věku ve Zlíně.

Pro výzkumnou část jsem stanovila tyto výzkumné otázky (VO):

1. Co vede seniory ke vzdělávání?
2. Je vzdělávání na U3V dostupné?
3. Jaké jsou oblíbené vzdělávací aktivity seniorů?

4.2 Metoda výzkumu

Pro výzkum jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu na základě anonymního dotazníku.

Kvantitativní výzkum je metoda pro sběr dat, vědeckého i nevědeckého zkoumání, která má za cíl popsat zkoumanou oblast. Výzkum se dá provádět více metodami, ale kvantitativního výzkumu bývá nejčastěji využíváno pro jeho jednoduchost a nenáročnost.

Kvantitativní metodou můžeme rozumět takový sběr dat, který je zaměřen na velké množství respondentů. Tito respondenti nejčastěji odpovídají na otázky formou dotazníků, které jsou následně zpracovány a statisticky vyhodnoceny (Gavora, 2000, s. 23).

4.3 Metoda sběru dat

Gavora (2000, s. 41) vymezuje dotazník jako způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Kladené otázky se budou vztahovat na vzdělávací potřeby seniorů, oblíbenost vzdělávacích aktivit, jejich očekávání a dostupnost vzdělávání na U3V. Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně. (Chráska, 2007, s. 163).

Dotazník bude respondentům předán osobně. Dotazník lze předat respondentům v podstatě třemi způsoby: rozesláním poštou, osobně nebo prostřednictvím dalších osob (Chráska, 2007, s. 174). Osobní předávání dotazníků je nejvýhodnější, po jeho rozdělení následuje vyplnění dotazníků respondenty a vybírání dotazníků zpět. Výhodou tohoto způsobu zadávání dotazníků je prakticky stoprocentní návratnost.

Úkolem výzkumu za pomoci dotazníku je deskripce a kvantifikace postojů a názorů respondentů k dané problematice. Dotazník byl vytvořen na základě vlastní tvorby, obsahuje úvodní část, kde je stručně uvedeno zdůvodnění výzkumu a pokyny k vyplnění, a poděkování respondentovi. Dotazník je sestaven z 11 položek uzavřených a polootevřených s předurčenými odpověďmi se záměrem, aby respondent vybral takovou odpověď, která nejlépe vystihuje jeho názor. Na závěr dotazníku byly umístěny položky na zjištění osobních údajů o respondentovi.

4.4 Respondenti výzkumného šetření

Výzkumným vzorkem jsou senioři studující na Univerzitě třetího věku ve Zlíně ve věku 54 – 83 let. Byli osloveni na probíhající přednášce, kde jim dotazníky byly osobně předány a po vyplnění ihned posbírány, a také byla využita zrovna probíhající přednáška v počítačových učebnách, kde si respondenti vyzkoušeli poslat vyplněný dotazník emailovou poštou. K velkému překvapení se i tato zvolená cesta vyplatila a ze 40 oslovených respondentů, odpovědělo 34 účastníků přednášky. Respondenti odpovídali celkem na 15 otázek a celkový počet vyplněných dotazníků činí 84 (84%).

4.5 Vyhodnocení dotazníkového šetření

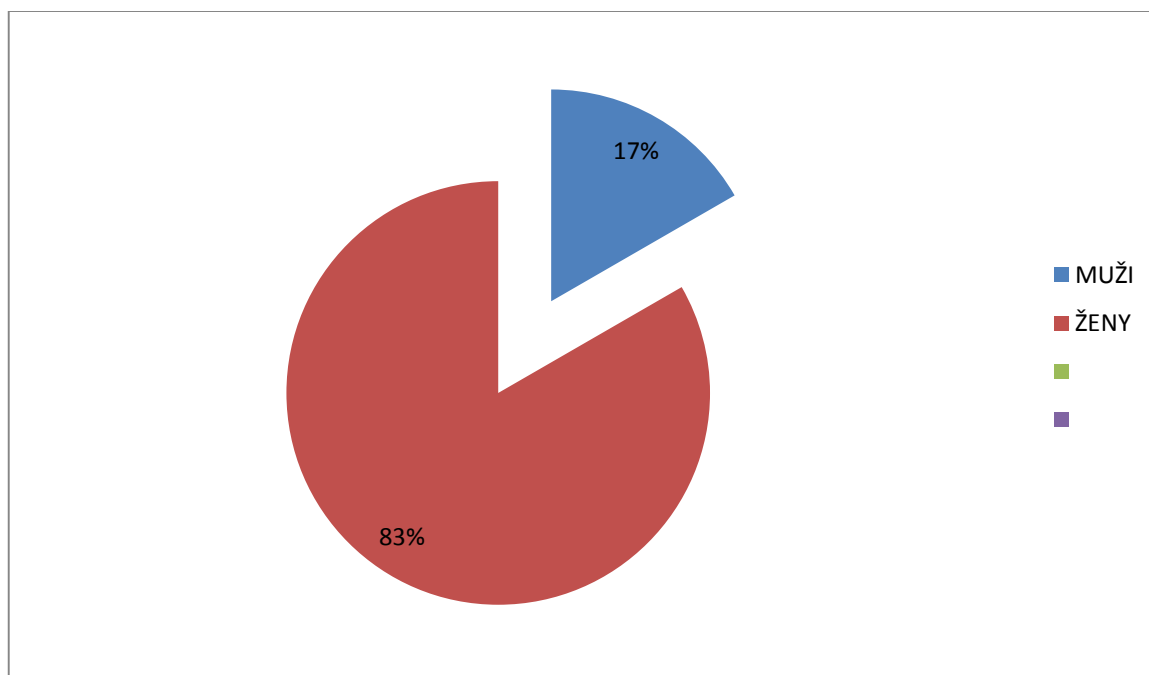
V této kapitole budou postupně rozebírány jednotlivé položky dotazníku s konkrétními výsledky. Pro lepší přehlednost zpracované výsledky z odpovědí budou zobrazeny za pomoci grafů.

Jako první budou rozebrány výsledky osobních údajů o respondentech, které jsem položila až na závěr dotazníku a otázky, které se vztahují na vzdělávání seniorů na Univerzitě III. věku budou rozebírány poslopně, jak jsou uvedeny v úvodu dotazníku. Také bude vyhodnocena otevřená otázka, která byla položena respondentům až na závěr dotazníku a může posloužit jako návod na další zlepšení a potřeby vzdělávání.

Otázka: Jste muž – žena

Výsledek nám ukazuje, že o vzdělávání na Univerzitě třetího věku ve Zlíně mají větší zájem ženy 83%. Jedním z důvodů může být, že ženy jsou aktivnější nebo mají větší zájem o nové poznatky. Dalším důvodem může být, že muži i v důchodovém věku ještě aktivně pracují. U3V navštěvuje 17% mužů (graf 1).

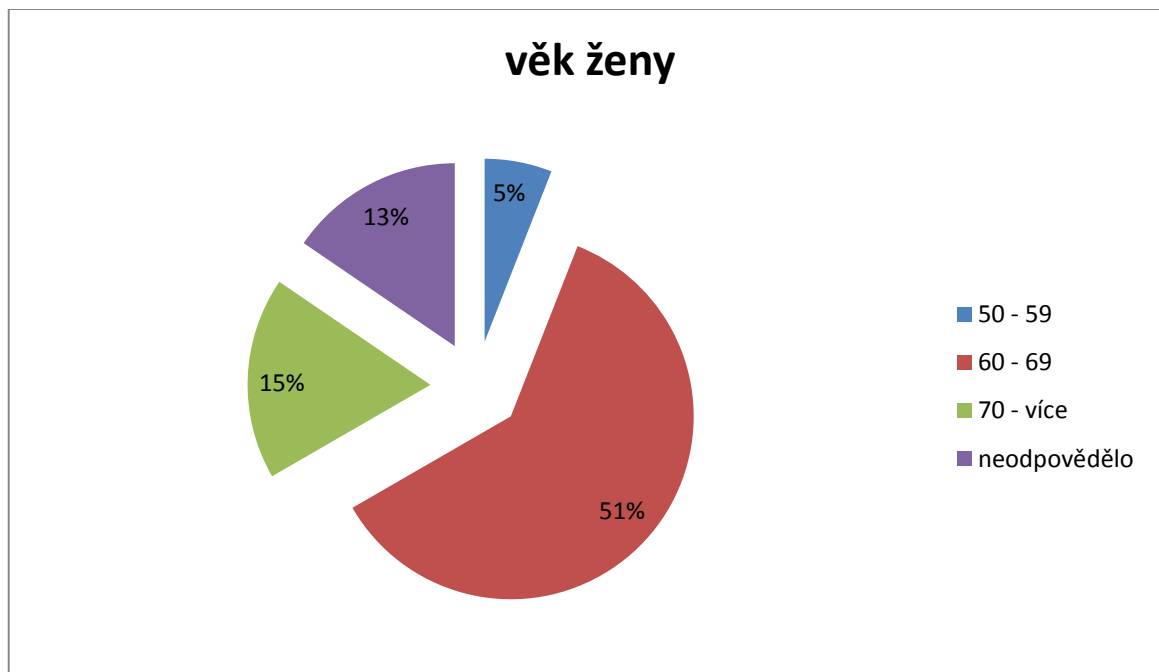
Graf 1 – Jste muž – žena

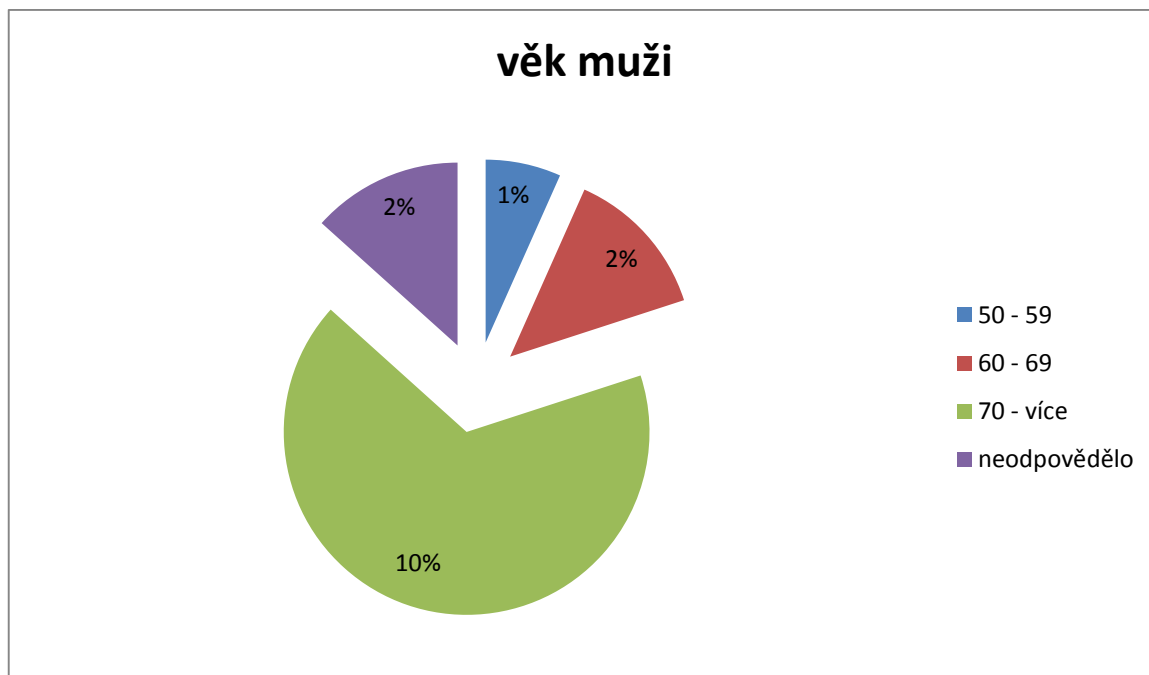

Otázka: Věk

Věk respondentů je mezi pohlavími rozdílný. Ženy na U3V většinou studují ve věku 60 – 67 let (51%), kdežto muži ve věku 72 – 78 let (10%). Další aktivní skupina u žen se pohybuje ve věku 70 a více (15%) a jen 5% je ve věkové kategorii 50 – 59 let. U mužů věková skupina mezi 50 – 69 lety je zastoupena nepatrným procentem (1 – 2%). Z toho vyplývá, že ženy jsou neaktivnější mezi 60 – 69. věkem a muži až po 70. věku. U žen to může být ovlivněno různými zdravotními problémy nebo problémy spojené se stárnutím. U mužů to může být ovlivněno delším aktivním pracovním životem.

Graf 2 - Věk

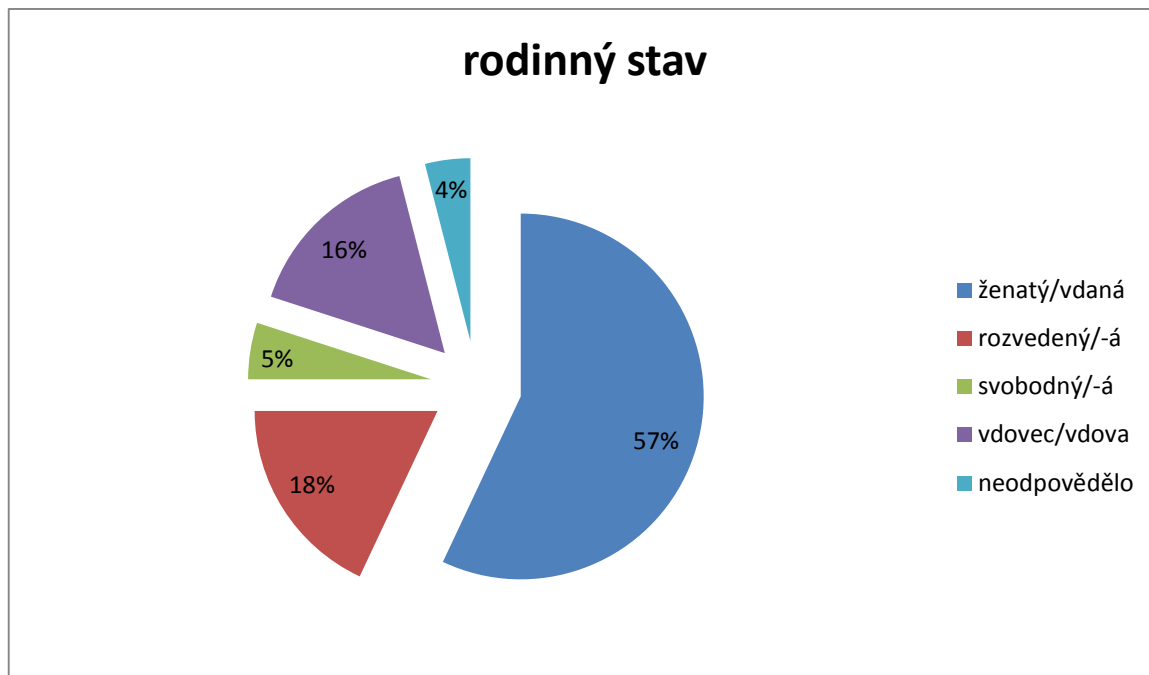

Otázka: Rodinný stav

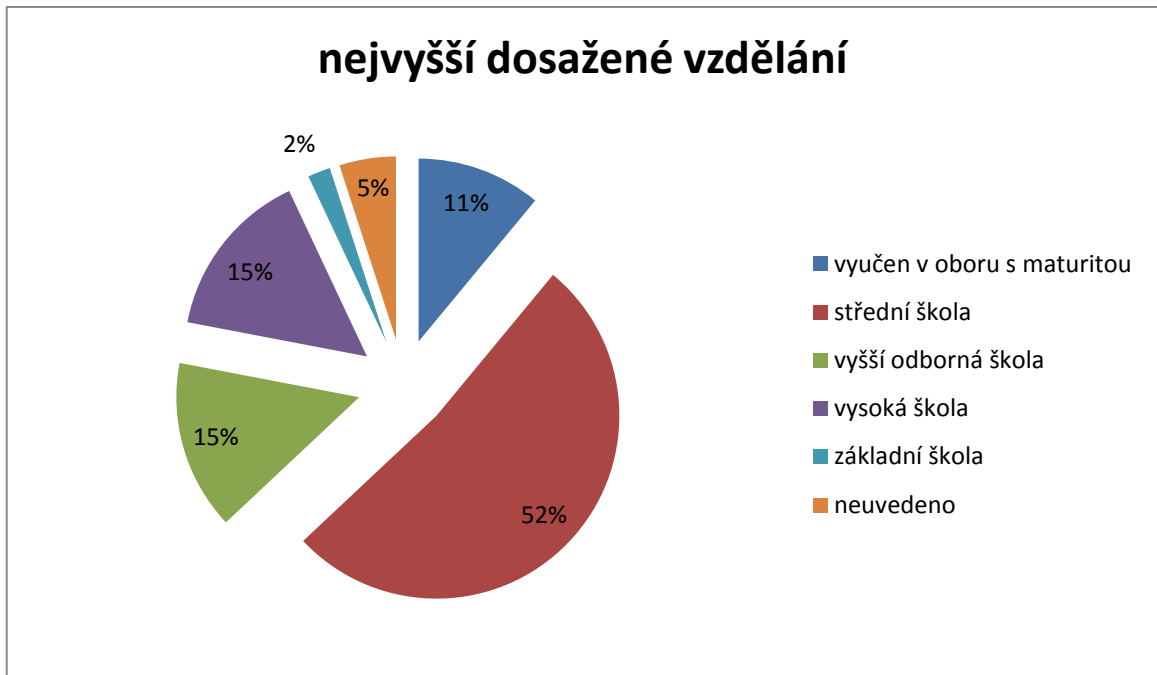
Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda respondent žije sám nebo s rodinou. Většinou s nástupem do důchodu se mění i partnerský vztah seniorů, páry spolu tráví více společného času a ne vždy to oběma prospívá. Může to být další důvod k vyhledávání aktivit, které navštěvují samostatně nebo naopak, může jeden z partnerů druhého motivovat a podporovat ve vzdělávání na U3V. Zjištěním bylo, že celkem 57% seniorů žije v manželství a 39% seniorů žije z nějakého důvodu samo (graf 3).

Graf 3 – Rodinný stav

Otázka: Nejvyšší dosažené vzdělání

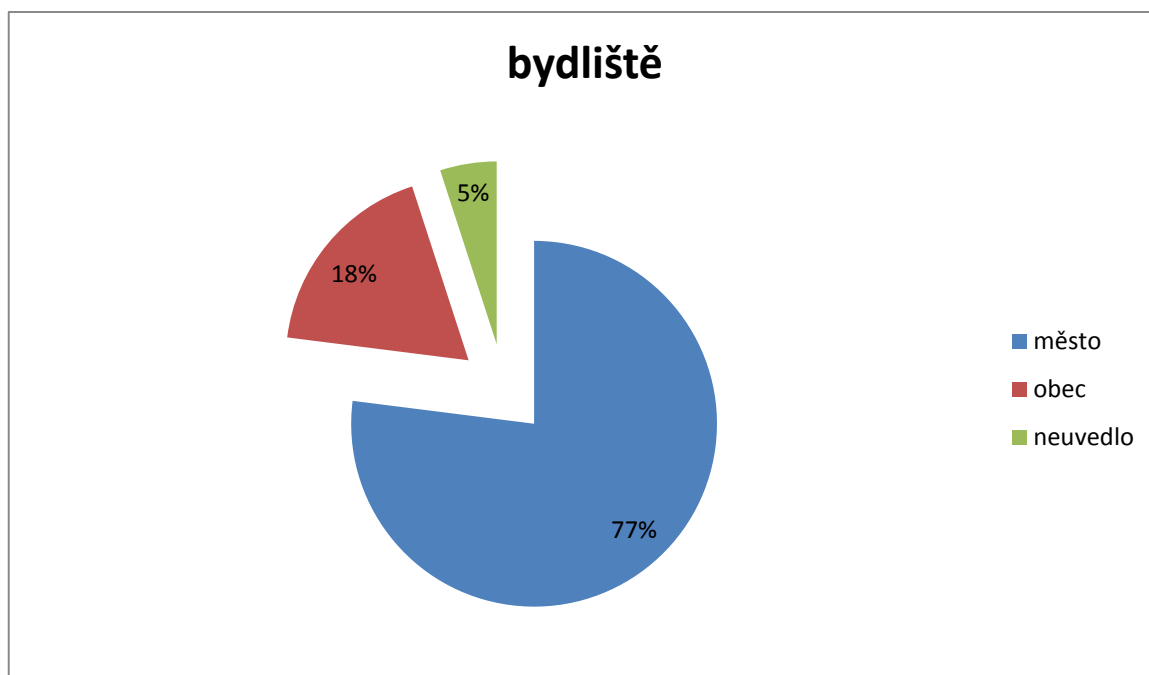
Tato otázka byla položena ke zjištění, zda dosažené vzdělání bylo také jedním z důvodů pro studium na U3V, nebo zda si jen dalším vzděláváním rozšiřují obzory či jen navazují sociální kontakty. V kategorii vyučen v oboru s maturitou bylo 9 (11%) respondentů, střední školu vystudovalo 43 (52%) respondentů, vyšší odbornou 13 (15%) respondentů a vysokoškolského vzdělání dosáhlo 13 (15%) respondentů. 2% respondentů uvedlo jen základní vzdělání (graf 4).

Graf 4 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Otázka: Bydliště

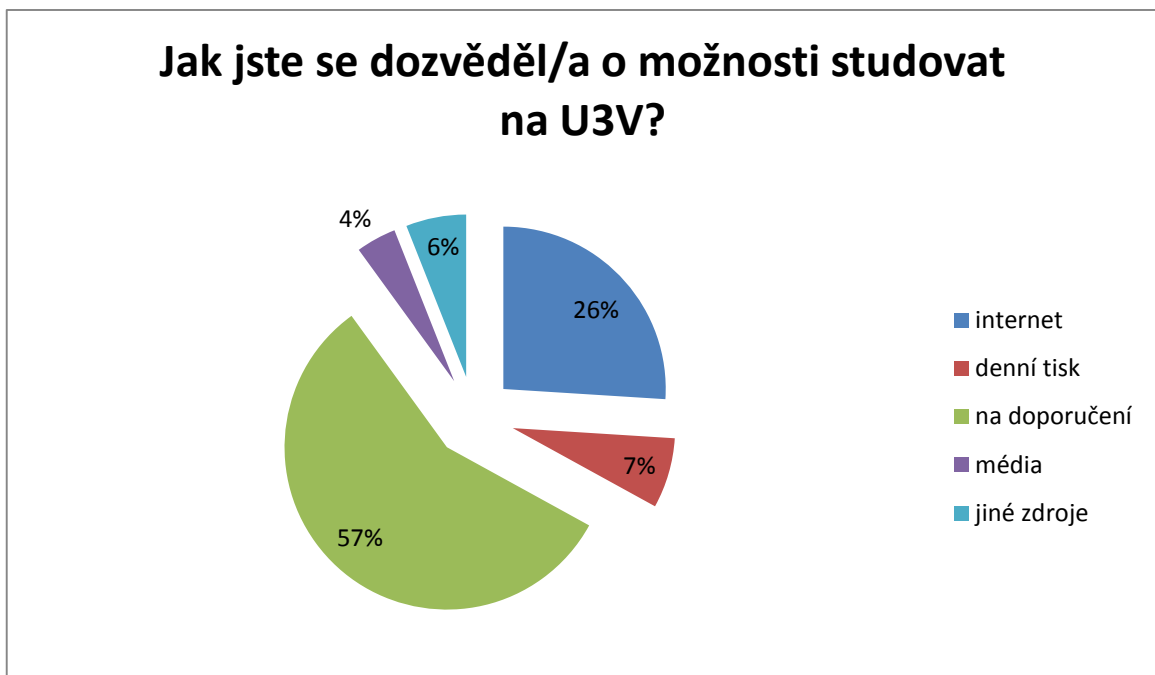
Důvodem položení této otázky bylo zjistit, zda jsou senioři z města, tudíž z více dostupnějších míst nebo z obce, kde je někdy dostupnost do města horší a zda jsou za vzděláváním ochotni dojíždět nebo by se raději vzdělávali jen v místě bydliště. 66 (77%) respondentů uvedlo, že pochází z města a z obcí dojíždí 16 (18%) respondentů.

Graf 5 – Bydliště

Otázka č. 1: Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studovat na U3V?

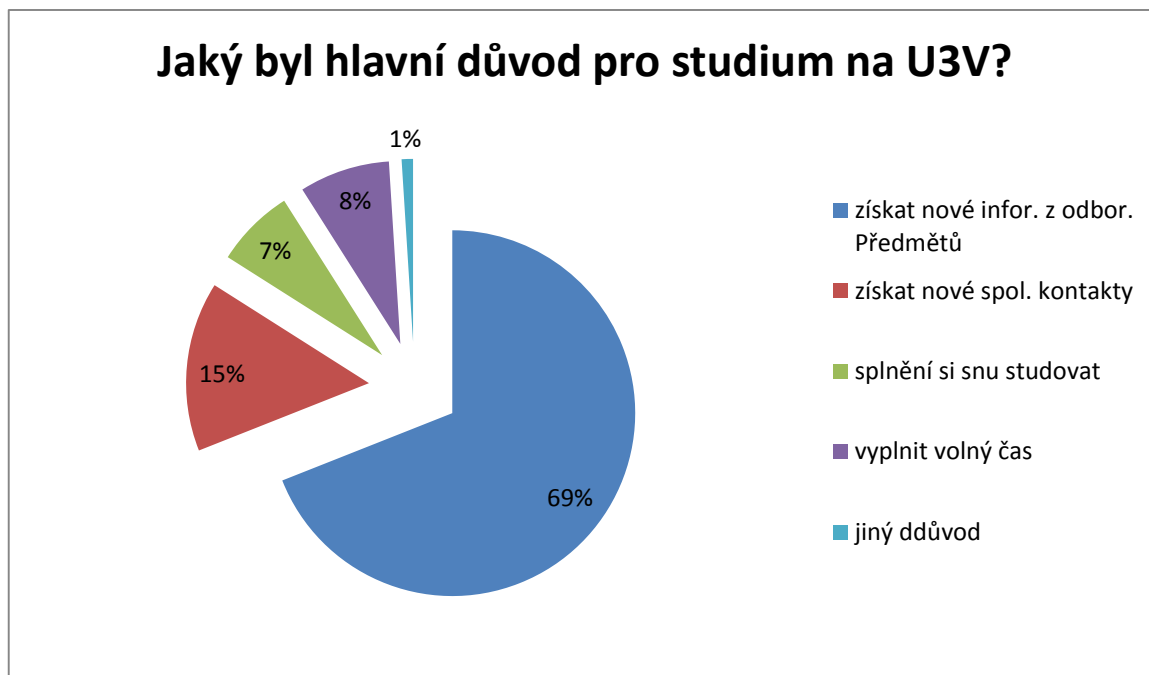
Cílem této otázky bylo zjistit, z jakých zdrojů se o možnosti studia dozvěděli. Hlavním zdrojem bylo doporučení od svých známých nebo rodiny. Tento zdroj informace uvádí 48 respondentů (57%). Jako další zdroj respondenti uvádějí internet – 22 (26%). Další zdroje o možnosti studia na U3V uvádějí respondenti média, denní tisk nebo vlastní informace, a to 17% (graf 6).

Graf 6 – Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studovat na U3V?

Otázka č. 2: Jaký byl hlavní důvod pro studium na U3V?

Cílem této otázky bylo zjistit hlavní potřeby ke studiu. Nejčastější odpověď, získat nové informace z odborných předmětů, uvedlo 58 respondentů (69%). Jako další potřebu respondenti uvádějí potřebu sociální, tedy získat nové kontakty 12 (15%). Potřebu jako je vyplnit si volný čas nebo splnit si sen studovat uvedlo zbývajících 14 (16%) respondentů (graf 7).

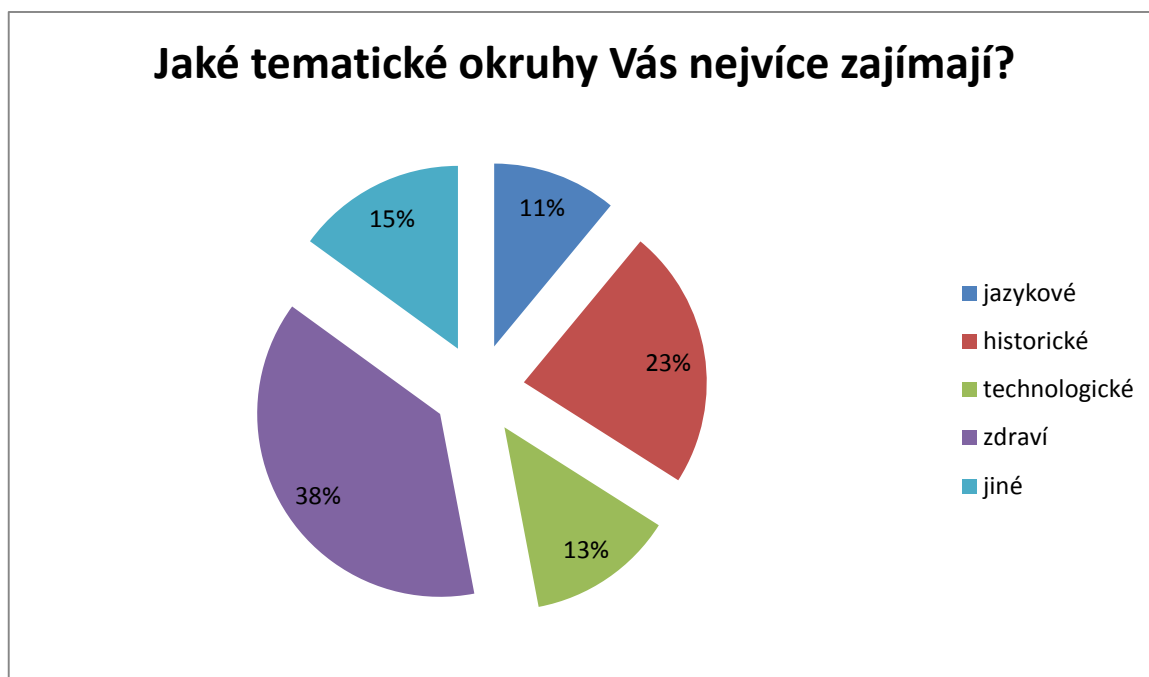
Graf 7 – Jaký byl hlavní důvod pro studium na U3V?

Otázka č. 3: Jaké tematické okruhy Vás nejvíce zajímají?

Cílem této otázky bylo zjistit o jaké témata je zájem, jaké jsou oblíbené vzdělávací aktivity. Respondenti mají zájem především o témata spojená se zdravím člověka (38%). Pozadu nezůstávají a jsou stále oblíbená i témata z oboru historie (23%). Senioři také jeví zájem i o témata spojená s technologickým pokrokem nebo jazykové okruhy či psychologii.

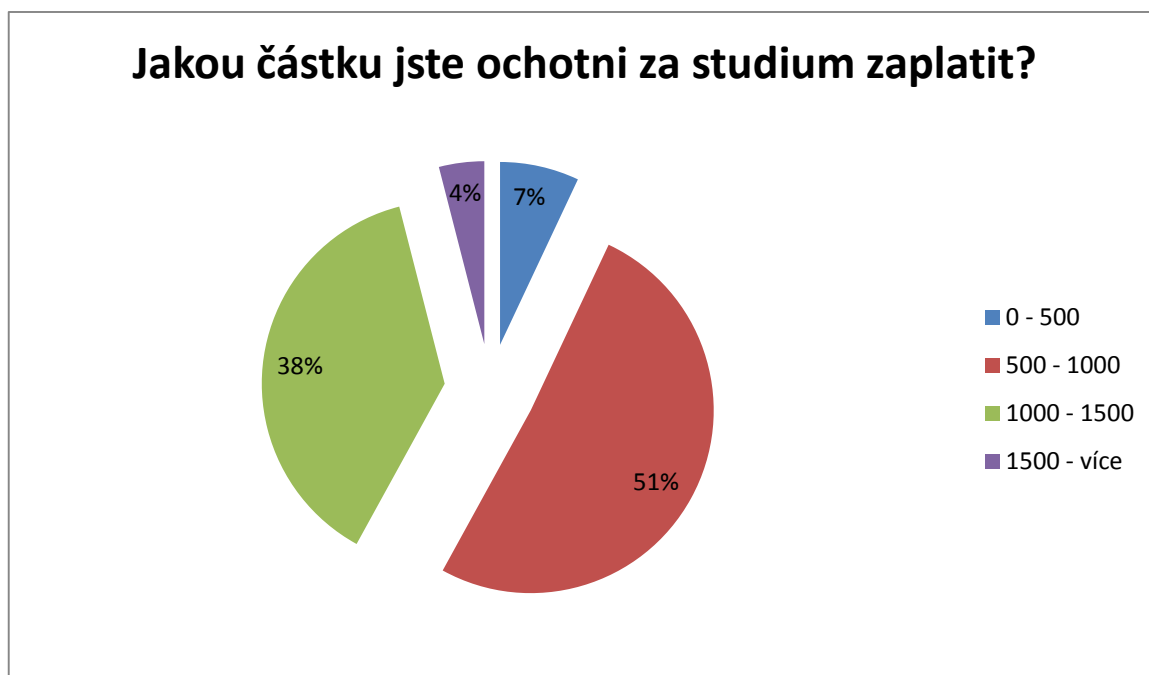
Graf 8 – Jaké tematické okruhy Vás nejvíce zajímají?

Otázka č. 4: Jakou částku jste ochotni za studium (vstupní poplatek + semestr) zaplatit?

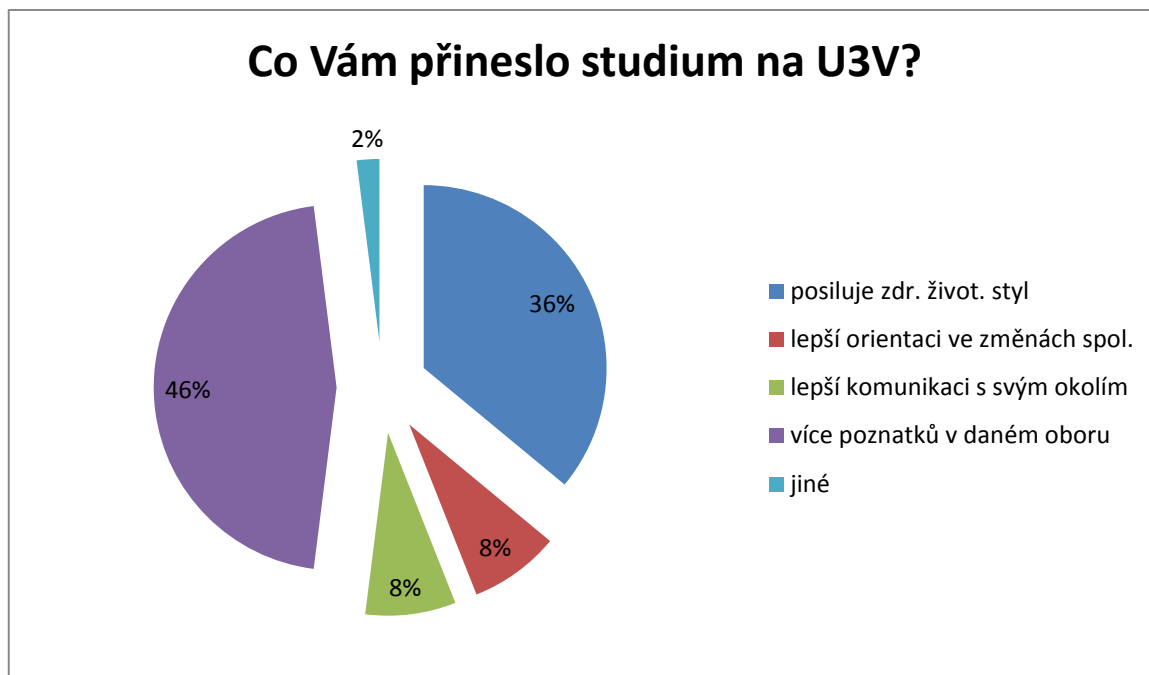
Cílem této otázky bylo zjistit finanční dostupnost ke studiu a vzdělávání na U3V. Senioři se ve většině vyjádřili k finanční částce v rozmezí 500 – 1500 Kč, (89%). Zbývajících 11% respondentů by chtěla platit nižší částku jak 500 Kč a 3 respondentům by nevadila vyšší částka než 1500 Kč (graf 9).

Graf 9 – Jakou částku jste ochotni za studium zaplatit?

Otázka č. 5: Co Vám přineslo studium na U3V?

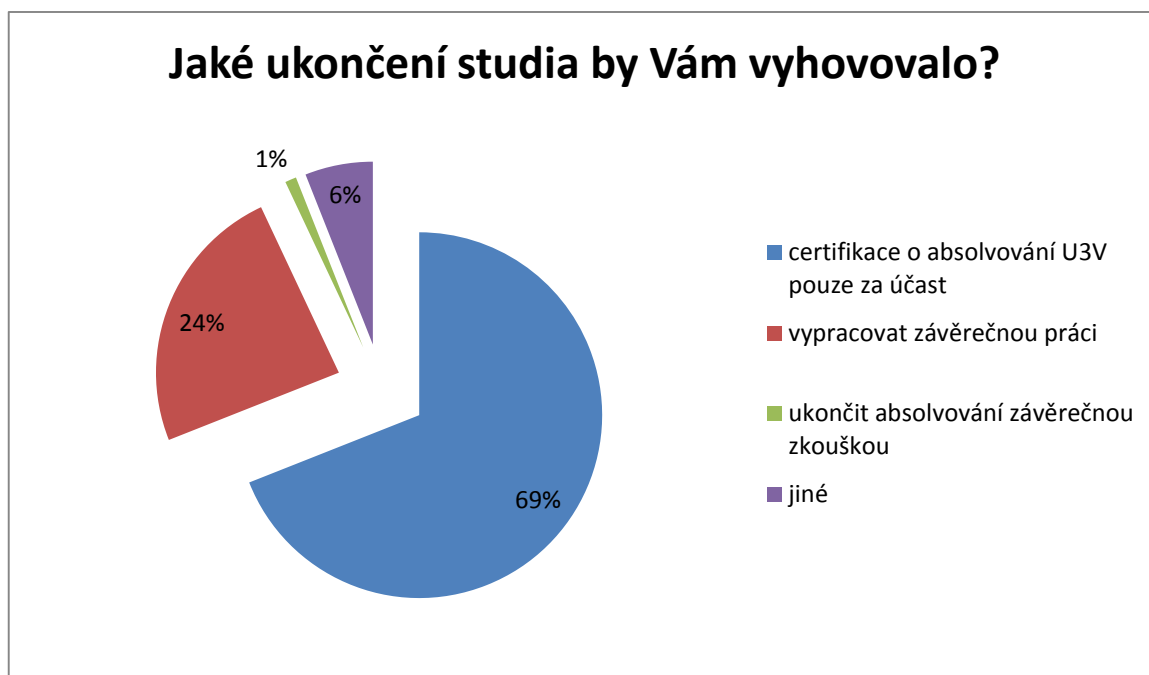
Cílem této otázky bylo zjistit, zda studium přineslo kladné výsledky a větší naplnění potřeb. Nejčastější odpovědí bylo více poznatků v daném oboru, kterou uvedlo 38 (46%) respondentů. Dále 30 (6%) respondentů uvedlo posílení zdravého životního stylu. Další odpovědi, jako lepší orientace ve změnách společnosti nebo lepší komunikace se svým okolím, byly odpovězeny jen malým počtem respondentů (graf 10).

Graf 10 – Co Vám přineslo studium na U3V?

Otázka č. 6: Jaké ukončení studia by Vám vyhovovalo?

Tato otázka zjišťuje, zda vzdělávání na U3V je pro seniory důležité a přistupují k němu zodpovědně a chtějí mít studium formálně ukončené, i když ví, že své další vědomosti neuplatní v praxi. 58 (69%) dotazovaným respondentům by vyhovovalo ukončení certifikací o absolvování U3V pouze za účast. 20 (24%) respondentům by nevadila vypracovaná závěrečná práce a je 1 (1%) respondent uvedl ukončení studia absolvováním závěrečné zkoušky (graf 11).

Graf 11 – Jaké ukončení studia by Vám vyhovovalo?

Otázka č. 7: Doporučujete studium na U3V ve Zlíně?

Tato otázka zjišťuje, zda by respondenti studium na U3V doporučili svým známým, přátelům nebo rodinným příslušníkům. Odpovědi ve většině případů byly kladné 82 (98%). Jen nepatrné procento respondentů odpovědělo záporně (graf 12).

Graf 12 – Doporučujete studium na U3V ve Zlíně svým známým?

Otázka č. 8: Máte zájem o další vzdělávání?

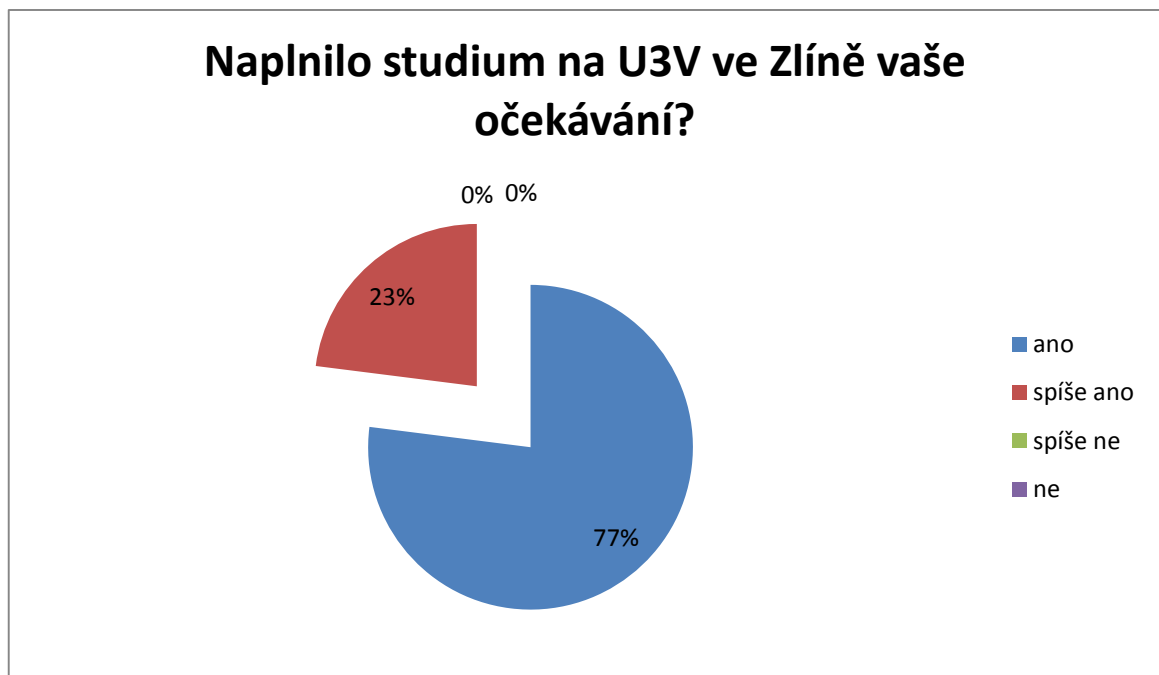
Cílem otázky bylo zjistit, zda senioři mají zájem o další vzdělávání, zda chtějí ve studiu pokračovat. Naprostá většina dotázaných respondentů odpověděla kladně, a to 82 (98%). Jen 2 (2%) respondenti odpověděli „ne“ (graf 13).

Graf 13 – Máte zájem o další vzdělávání?

Otázka č. 9: Naplnilo studium na U3V ve Zlíně Vaše očekávání?

Cílem této otázky bylo zjistit očekávání respondentů ohledně studia na U3V. Celkem 65 (77%) je spokojeno a 19 (23%) je spíše spokojeno. Další dvě odpovědi zůstaly bez odezvy, což může znamenat, že očekávání seniorů byla naplněna (viz tabulka 14, graf 14).

Graf 14 – Naplnilo studium na U3V ve Zlíně Vaše očekávání?

Co byste navrhovali ještě zlepšit při vzdělávání na U3V ve Zlíně?

Tato otevřená otázka byla respondentům položena na závěr dotazníku. Senioři měli možnost napsat své podněty, názory, připomínky ke studiu na U3V ve Zlíně nebo návrhy na jeho zlepšení. Možnost na otázku odpovědět využila asi jen polovina respondentů. Z většiny odpovědí vyplývá, že jsou senioři s vedením studia spokojeni, že by nic neměnili. Někteří respondenti otázku využili a napsali menší výtky, případně poskytli náměty k dalším zlepšením při vzdělávání. Z nejčastějších připomínek byla méně účastníků v počítačovém kurzu a to z důvodů, že v seniorském věku je potřeba větší individuality, a to při počtu 20 lidí nejde. Dále respondenti poukazovali i na pomalejší systém výuky, tím mysleli, aby si stíhali psát své poznámky. Navrhovali i zařadit nová témata, např. astronomie, zahrádkářství, politologie, ale i matematiku či fyziku. Další uváděnou možností bylo poskytování skript k výuce.

4.6 Shrnutí

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit vzdělávací potřeby seniorů, dostupnost a oblíbenost nabízených aktivit na U3V ve Zlíně.

Po provedené analýze dat budou představeny a popsány výsledky, které byly stanoveny v části 4.1.

Nejpočetnější skupinu respondentů tvořily ženy 83% a mužů bylo 17%. Věková hranice se pohlavím lišila, u žen se věková hranice pohybovala mezi 60 – 69 lety, u mužů mezi 70 lety a více. Toto zjištění může vysvětlovat i zlepšení zdravotního stavu seniorů, které se díky moderní medicíně zlepšuje a mohou se tak ve větší míře zapojovat do aktivit.

Ke zjištění vzdělávací potřeby jsem použila otázku č. 2: Jaký byl hlavní důvod pro studium na U3V ve Zlíně? A otázku č. 5: Co Vám přineslo studium na U3V?

Většina respondentů uvedla důvod získat nové informace z odborných předmětů. Myslím si, že tyto odborné předměty jsou hojně navštěvovány i z důvodu lepší počítačové gramotnosti. V dnešní společnosti bez těchto základů se člověk jen špatně orientuje. Další skupina seniorů studiem získává také nové společenské kontakty, což je také důležité, aby člověk nezůstal sám.

Na otázku č. 5 senioři nejčastěji odpovídali, že jim studium posiluje zdravý životní styl. Je důležité mít dostačující informace, protože zdravý životní styl může prodloužit a obohatit aktivní život seniora.

Dostupnost vzdělávání jsem zjišťovala pomocí otázky č. 4 Jakou částku jste ochotni za studium zaplatit?

Odpovědi byly překvapující. Finanční částka na studium je pro většinu seniorů dostupná a není překážkou k dalšímu vzdělávání.

Oblíbenost vzdělávacích aktivit jsem mohla vyhodnotit z otázky č. 3 Jaké tematické okruhy Vás nejvíce zajímají?

Je pochopitelné, že se nejvíce zajímají o téma Zdraví, s ohledem na věk této skupiny a také o projevený zájem o zdravý životní styl. Z dalších vzdělávacích aktivit zůstává oblíbená historie. Vzhledem k tomu, že většina posluchačů projevila zájem o další studium, vyplývá z toho, že vzdělávání seniorů na Univerzitě třetího věku zůstává prioritou a je nutné rozšiřovat nabídku studijních oborů, tak aby bylo neustále možné nabízet stávajícím studujícím seniorům něco nového a zajímavého.

V otevřené otázce Co byste navrhovali ještě zlepšit při vzdělávání na U3V ve Zlíně se většina respondentů shodla, že mají zájem mimo jiné i o kurzy s prací na počítači. Tento výsledek mě také moc nepřekvapil. V tomto vzdělávacím cyklu si senioři zvýší svoje kompe-

tence v této oblasti a snadněji si pak poradí v běžném životě a také si více porozumí s mladší generací.

ZÁVĚR

Téma mé bakalářské práce je Vzdělávání seniorů na Univerzitě třetího věku ve Zlíně. Zpracování tématu bylo nesmírně zajímavé a přínosné. Osobně mě překvapil zájem seniorů o vzdělávání, nejvíce snad informace, že i ve věku 80 let je zájem o témata jako matematika, fyzika či astronomie. Vzhledem k tomu, že téma je v dnešní době dost aktuální, jeho zpracování se mě jevilo velmi obohacující a naučné.

Dnešní vyspělá situace dovoluje zařadit Univerzity třetího věku jako součást vzdělávacího systému. Vzhledem k rostoucímu významu starší generace se toto téma dostává stále více do ohniska veřejného zájmu.

V teoretické části mé bakalářské práce jsem se zaměřila za pomoci odborné literatury na vymezení pojmů senior, stáří a stárnutí, na vzdělávání seniorů a v poslední teoretické části na Univerzitu třetího věku, na její historii a vznik. Prostudováním a zpracováním odborné literatury jsem přispěla i ke svému obohacení mých dosavadních znalostí dané problematiky.

V praktické části jsem se pomocí dotazníkového šetření snažila zjistit vzdělávací potřeby seniorů, dostupnost a oblíbenost vzdělávacích aktivit na Univerzitě třetího věku ve Zlíně. Byla jsem upřímně překvapená z některých odpovědí a nečekaných údajů, které vyhodnocení dotazníku přineslo. Nejen věk respondentů, ale i zájem o studium a rozmanitost témat, o které je obrovský zájem. Myslím si, že Univerzita třetího věku ve Zlíně dokáže uspokojit potřeby seniorů a nabídnout širokou nabídku studijních oborů, které jsou mezi seniory oblíbené.

Závěrem můžu říci, že vzdělávání pro seniory je významnou možností aktivního života, které přináší uspokojení a zvláštní postavení v životě, protože senioři, kteří studují, již nepotřebují zvyšovat svou profesní kvalifikaci, ale rozšiřují jen své obzory.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BENEŠ, Milan, 2008. Andragogika. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2993-0.
- BENEŠOVÁ, Dana. Gerontagogika: vybrané kapitoly. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, 136 s. ISBN 9788074520396.
- DVOŘÁČKOVÁ, D. Kvalita života seniorů. Praha: Grada, 2012. 112 s. ISBN 978-80-247-4138-3.
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- HAŠKOVCOVÁ, H. Fenomén stáří. Praha: Pyramida (Panorama), 1989. ISBN 80-703-8158-2.
- HAŠKOVCOVÁ, H. Sociální gerontologie aneb senioři mezi námi. Praha: Galén, 2012. 194 s. ISBN 978-80-7262-900-8.
- HOLCZEROVÁ, Vladimíra, DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. Volnočasové aktivity pro seniory. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4697-5.
- CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KALNICKÝ, J. Systémová andragogika. Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-489-1.
- KALVACH, Z. et al. Geriatrie a gerontologie. Praha: Grada, 2004. 861 s. ISBN 80-247-0548-6.
- MALÍKOVÁ, E. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada, 2011. 328 s. ISBN 978-80-247-3148-3.
- MÜHLPACHR, Pavel. Gerontopedagogika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3345-2.
- MUŽÍK, J. Androdidaktika, 2. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-045-9.

MUŽÍK, J. Didaktika profesního vzdělávání dospělých. Fraus. Plzeň 2005.

ONDRÁKOVÁ, Jana. Vzdělávání seniorů a jeho specifika. Červený Kostelec: Pavel

Mervart, 2012, 168 s. ISBN 978-80-7465-038-3.

PALÁN, Z. – LANGER, T. Základy andragogiky. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008

PALÁN, Zdeněk. Základy andragogiky. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2003, 199 s. ISBN 8086723038.

PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, 92 s. ISBN 80-244-0879-1.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA, 2012. Andragogický slovník. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3960-1.

ŠERÁK, Michal, 2009. Zájmové vzdělávání dospělých. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Edukace seniorů. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-9917-9.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Gerontagogika: studijní text pro kombinované studium. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-802-4436-531. 978-80-7367-551-6.

ŠRÁMKOVÁ, T. Poruchy sexuality u somaticky nemocných a jejich léčba. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-802-4744-537.

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. Kompetence ve vzdělávání. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 159 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4717-708.

Internetové zdroje

<http://www.mezi-seniory.cz/1-vzdelani-senioru>

www.czso.cz/csu/czso/seniori_publicace

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
PC	počítač
U3V	Univerzita třetího věku
UTB	Univerzita Tomáše Bati
VO	výzkumná otázka

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf 1 – Jste muž – žena

Graf 2 – Věk

Graf 3 – Rodinný stav

Graf 4 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf 5 – Bydliště

Graf 6 – Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studovat na U3V?

Graf 7 – Jaký byl hlavní důvod pro studium na U3V?

Graf 8 – Jaké tematické okruhy Vás nejvíce zajímají?

Graf 9 – Jakou částku jste ochotni za studium zaplatit?

Graf 10 – Co Vám přineslo studium na U3V?

Graf 11 – Jaké ukončení studia by Vám vyhovovalo?

Graf 12 – Doporučujete studium na U3V ve Zlíně svým známým?

Graf 13 – Máte zájem o další vzdělávání?

Graf 14 – Naplnilo studium na U3V ve Zlíně Vaše očekávání?

SEZNAM PŘÍLOH

P1: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOOTAZNÍK

Vážená paní, vážený pane,

Jsem studentkou Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (FHS UTB), a touto formou bych Vás chtěla požádat o vyplnění anonymního dotazníku, který bude podkladem pro zpracování praktické části mé bakalářské práce zaměřené na vzdělávání seniorů na Univerzitě třetího věku (U3V) ve Zlíně. K vypracování této práce potřebuji znát Vaše názory, které souvisí s Vaším vzděláváním a spokojeností se studiem na U3V.

Dotazník je zcela anonymní a údaje budou sloužit pouze pro výsledky výzkumu a nebudou žádným způsobem zneužity. Prosím proto, o vyplnění tohoto dotazníku a to tak, že označíte tu odpověď, která nejlépe vystihuje Váš názor.

Děkuji za Vaši ochotu a za Váš čas.

Iva Večerková, studentka FHS UTB ve Zlíně

(Vámi zvolenou odpověď prosím zakroužkujte nebo dopište)

1. JAK JSTE SE DOZVĚDĚL/A O MOŽNOSTI STUDOVAT NA U3V?

- a) Internet
- b) Denní tisk
- c) Na doporučení
- d) Média
- e) Jiné, uveďte jaké.....

2. JAKÝ BYL HLAVNÍ DŮVOD PRO STUDIUM NA U3V VE ZLÍNĚ?

- a) Získat nové informace z odborných předmětů
- b) Získat nové společenské kontakty
- c) Splnění si snu
- d) Vyplnit volný čas
- e) Jiný, uveďte jaký.....

3. JAKÉ TÉMATICKÉ OKRUHY VÁS NEJVÍCE ZAJÍMAJÍ?

- a) Jazykové
- b) Historické
- c) Technologické
- d) Zdraví
- e) Jiné, uveďte jaké.....

4. JAKOU ČÁSTKU JSTE OCHOTNI ZA STUDIUM (VSTUPNÍ POPLATEK + SEMESTR) ZAPLATIT?

- a) 0 – 500 Kč
- b) 500 – 1000 Kč
- c) 1000 – 1500 Kč
- d) 1500 Kč – a více

5. CO VÁM PŘINESLO STUDIUM NA U3V?

- a) Posiluje zdravý životní styl
- b) Lepší orientaci ve změnách společnosti
- c) Lepší komunikaci se svým okolím
- d) Více poznatků v daném oboru
- e) Jiné, uveďte jaké.....

6. JAKÉ UKONČENÍ STUDIA BY VÁM VYHOVOVALO?

- a) Certifikace o absolvování U3V pouze za účast
- b) Vypracovat závěrečnou práci
- c) Ukončit absolvování závěrečnou zkouškou
- d) Jiné, uveďte jaké.....

7. DOPORUČUJETE STUDIUM NA U3V VE ZLÍNĚ SVÝM ZNÁMÝM?

- a) Ano
- b) Ne

8. MÁTE ZÁJEM O DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ?

- a) Ano
- b) Ne

9. NAPLNIL STUDIUM NA U3V VE ZLÍNĚ VAŠE OČEKÁVÁNÍ?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

JSTE: a) MUŽ**b) ŽENA****VĚK:.....****RODINNÝ STAV:**

- a) Ženatý/vdaná
- b) Rozvedený/á
- c) Svobodný/á
- d) Vdovec/vdova

NEJVYŠŠÍ DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ:

- a) Vyučen v oboru
- b) Střední škola
- c) Vyšší odborná škola
- d) Vysoká škola

BYDLIŠTĚ: a) MĚSTO**b) OBEC****CO BYSTE NAVRHOVALI JEŠTĚ ZLEPŠIT PŘI VZDĚLÁVÁNÍ NA U3V VE ZLÍNĚ?**

